

Ruimte in therapie *Een systemisch perspectief*

Maurizio Frisina

Ruimte is een dimensie die in therapeutisch werk vaak wordt onderschat of zelfs over het hoofd wordt gezien. En toch wordt onze ervaring van de wereld al van jongs af aan mee bepaald door de manier waarop we ons tot ruimte verhouden.

Deze lezing neemt je mee op een tocht door theorie en praktijk, aan de hand van een aantal centrale vragen:

- Hoe beïnvloeden klachten en symptomen de manier waarop we ruimte innemen?
- Kunnen we de identiteit van een persoon of koppel begrijpen als een verzameling van plaatsen en plekken doorheen de tijd?
- Welke invloed heeft de toegang tot de natuur op het therapeutische proces?
- Zijn we eigenlijk wel echt gescheiden van onze omgeving?
- Welke rol speelt beweging in het vinden van houvast in onze relaties en omgeving?
- Welke ruimtelijke configuraties kunnen creativiteit en verandering bevorderen?

Door systemische concepten te verbinden met praktische werkvormen, zoals de 'lijn van plaatsen', onderzoeken we hoe de omgeving een klinische hulpbron kan worden, misschien zelfs een soort co-therapeut. Een omgeving die mensen kan helpen om opnieuw verbinding te maken met hun verlangen om te ontdekken, te spelen en te creëren, en om ruimtes te vinden waarin ze zichzelf opnieuw kunnen opbouwen en verder kunnen groeien.

Tussenruimten *Waar transformatie gebeurt*

Cinthe Lemmens

In onze drukke levens negeren we vaak wat ertussenin zit: de gang naar therapie, het moment na een sessie, de wachtzaal, de rit naar huis. Deze tussenruimten zijn geen verloren tijd, maar transformatieve plekken waar verandering plaatsvindt. Deze workshop onderzoekt hoe zowel de fysieke als mentale tussenruimten (ma in het Japans: leegte vol potentieel) een cruciale rol spelen in een therapieproces en in ons professioneel werk. We leren hoe we deze liminaliteit kunnen waarderen en benutten, zodat onze cliënten de kracht van tussenruimten ervaren om ze zichzelf opnieuw toe te eigenen en verandering mogelijk te maken.

Niet raar, wel ongewoon *Ruimte maken voor het onverwachte in therapie*

Thomas Fondelli

Wanneer wordt een ruimte eigenlijk een therapeutische ruimte? Is daarvoor een lokaal nodig, vier muren, een deur die dicht kan? Of kan therapie ook terwijl je wandelt of op een plek die op het eerste gezicht helemaal niet 'therapeutisch' lijkt?

In deze workshop onderzoeken we de therapeutische ruimte niet zozeer als een plaats, maar als een ruimte die ontstaat doordat we een grens trekken. Een grens waarbinnen iets anders mag gebeuren dan wat we elders vanzelfsprekend vinden. Waar vragen gesteld mogen worden die anders misschien niet gesteld worden. Waar we iets kunnen uitproberen, anders kunnen denken of even mogen afwijken van wat 'hoort'.

Maar hoe houden we zo'n ruimte open? En hoe voorkomen we dat ook de therapieruimte langzaam dichtslibt met wat moet, hoort en gebruikelijk is?

Tijdens deze workshop gaan we aan de hand van een aantal creatieve werkvormen onderzoeken hoe we als hulpverleners ruimte kunnen maken voor het onverwachte, het ongemakkelijke en het ietwat ongewone. Niet om raar te doen om het raar doen, maar om te ontdekken wat er mogelijk wordt wanneer we het vanzelfsprekende even tussen haakjes zetten.

Een praktische, creatieve workshop voor wie nieuwsgierig is naar wat er kan ontstaan wanneer we de ruimte net iets anders gebruiken.